

NVE

Vår dato: 15.8.2024

Vannområde Glomma sør v/ Rakkestad kommune, org.nr. 945372281

Vår ref.: Maria Y. Bislingen, maria.bislingen@rakkestad.kommune.no

Deres ref.: 201836351-46

Høring av søknad om konsesjon for Sarp 2 kraftverk i Sarpsborg kommune, Østfold- uttalelse til konsesjonssøknaden fra Vannområde Glomma sør v/ Daglig leder.

Vi viser til søknad om konsesjon for Sarp 2 kraftverk. Videre følger innspill til konsesjonssøknaden fra daglig leder i vannområdet. Det er kun gitt innspill på tema som er relevant for vannområdet å uttale seg om.

Fisk og ferskvannsbiologi

Delområde 1 oppstrøms inntaket til kraftverket har svært stor verdi grunnet mulig forekomst av ål (EN). Eksisterende inntak er ikke bygd fiskevennlig og det antas stor dødelighet forbi inntak, dammer og overløp. Det er sannsynlig med nedvandring ål. Vurdert til noe negativ konsekvens, sammenliknet med dagens tilstand siden dagens inntak er lite tilpasset fisk.

Her har man nå mulighet til å gjøre tiltak slik at konsekvensen kan bli mer positiv enn dagens tilstand, særlig med tanke på nedvandring av ål som er en kritisk truet art. Det påpekes i KU at fiskeforbedrende tiltak her vil bli dyrt og teknisk utfordrende, men det bør allikevel gjennomføres avbøtende tiltak her siden verdien er vurdert til svært stor og faren for dødelighet, kanskje spesielt for ål, er betydelig. Dersom kunnskapen om forekomstene av ål i området er for små til å vurdere tiltak, bør det gjennomføres undersøkelser som kan styrke kunnskaps- og beslutningsgrunnlaget.

Delområde 2 nedstrøms Sarpsfoss er gyte- og oppvekstområder for laks og sjøørret. Strekingen er preget av dårlig vannkvalitet samt at dagens kraftverksdam er et absolutt vandringshinder. Bestandstilstanden for atlantisk villaks nedstrøms Sarpsfoss er i dag dårlig basert på gytebestandsoppnåelse og høstingspotensiale. Det er etablert klekkeri for laks og det settes årlig ut smolt. Dette arbeidet er avgjørende for opprettholdelse av laksebestanden. Arbeidet gjennomføres som en kombinasjon av dugnad fra NGOFA, midler fra Borregaard samt tilskudd gjennom Statsforvalteren. Det er et rikt fiskesamfunn i området ellers. Området er vurdert til svært stor verdi grunnet forekomst av ål.

Utløpsområdet til kraftverket i delområde 2 vil bli vesentlig forringet, og det blir svært viktig med avbøtende tiltak her. Det bør etableres tiltak for å hindre at ål og annen fisk går i turbinene eller inn i utløpstunnelen, samt nedvandringsløsninger. Videre er det viktig å få på plass et kultiveringsprogram som sikrer stabil og forutsigbar finansiering. NGOFA peker på

ulike biotoptiltak som bør gjøres i ulike deler av elva for å bedre habitatforholdene. Det er viktig at det settes tydelige krav i konsesjonsvilkårene, og at lokal forvaltning og fiskeekspertise tas med når detaljløsninger skal utarbeides. I anleggsfasen er det viktig med avbøtende tiltak som reduserer risiko for tilslamming og forurensing av habitater.

Delområde 3, Ågårdselva, er viktig gyte- og oppvekst for laks og sjøørret. Det er vurdert at området har stor til svært stor verdi for laks. Vintervannføringen på 1 m³/s er en flaskehals for produksjonen pga. tørrlegging av gyteområder, habitatreduksjon og økt dødelighet. Området er også viktig for ål, og artsrikt ellers. Samlet sett er det svært stor verdi for fisk og ferskvannsbiologi.

Med nytt kraftverk i Sarp 2 vil det bli en reduksjon i årlig vannføring grunnet økt slukeevne. Flaskehalsen er dagens minstevannføring vinterstid, som må økes. I konsesjonssøknaden foreslås det å øke vintervannføringen til 3 m³/s, som vil gi «Noe positiv» effekt jfr. KU (ikke betydelig, som det står i KU s 86, kulepkt. 1). Dersom en innfører scenariet med 4-5 m³/s er forventet effekt «Betydelig positiv», og dette vil i større grad kompensere for redusert middelvannføring i Ågårdselva samt redusert vannføring nedstrøms Sarpsfoss. Ågårdselva er en svært viktig elv for laksebestanden i Glommavassdraget, og økt minstevannføring sammen med andre biotopforbedrende tiltak vil være positivt for laksestammen.

Delområde 4, Skinnerflo og Visterflo, er områder hvor det foregår vandring av anadrom fisk, men i mindre grad gyte-/ oppvekstområder. Området er artsrikt ellers, og er også delvis saltvannspåvirket. Vurdert til svært stor verdi. Effekten av utbyggingen er vurdert til noe negativ konsekvens grunnet redusert vannføring til Skinnerflo. Denne er allerede i Moderat tilstand, og enkelte år er tilstanden Dårlig. Utbyggingen kan ikke forventes å være et positivt bidrag til vannkvaliteten i Skinnerflo.

Alle delområdene er vurdert å ha svært stor verdi for fisk og ferskvannsbiologi. Dette understreker behovet for robuste avbøtende tiltak i konsesjonsvilkårene som kompensere for ulempene med utbyggingen. Det blir svært viktig med dialog med fiskeekspertise som NGOFA og NJFF Østfold samt lokal forvaltning for å komme frem til gode løsninger.

Forurensing/ vannkvalitet.

Delområde 1 oppstrøms inntaket (002-1519-R) er i dag i Moderat økologisk tilstand, med bunnfauna som utslagsgivende parameter (Påvekstalter er God). Det må settes vilkår som ivaretar hensyn til vannkvaliteten i anleggsfasen for å redusere utslipp av næringsstoffer og partikler til vassdraget.

Delområde 2 nedstrøms Sarpsfoss (002-3549-R) er i Svært dårlig tilstand. Bunnfauna er utslagsgivende for tilstanden, og det er punktutslipp fra industri og rensaneanlegg som er de største påvirkene. I anleggsfasen blir det svært viktig med tiltak for å redusere transport av partikler, næringsstoffer og plast/mikroforurensinger til elva, både med tanke på at elva er en sårbar resipient, samt risiko for negative påvirkninger på en allerede svært belastet Oslofjord nedstrøms.

Borregaard har ett av sine utslippspunkt oppstrøms utlippskanalen til nytt kraftverk. Dette vil kunne føre til redusert fortykning av utløpsvannet. Det må vurderes effekter og mulige tiltak for å ikke forringe måloppnåelse etter vannforskriften i allerede belastet vannforekomst.

Delområde 3, Ågårdselva, har i dag God økologisk tilstand. I KU vurderes det ikke å være noen fare for forringelse av vannkvaliteten, men det er viktig å være klar over at vannforekomster i God tilstand må beskyttes fra forringelse, slik at det gjøres en vurdering av mulige risiko og avbøtende tiltak for vannkvalitet.

Delområde 4, Visterflo og Skinnerflo – her er det muligheter for at Skinnerflo kan påvirkes negativt ved mindre vannutskifting og lavere flomtopper, som kan redusere mulighetene for forbedring etter målene i vannforskriften. Skinnerflo har i dag Moderat økologisk tilstand, men enkelte år ser vi at tilstanden tenderer mot Dårlig. Det er dermed en sjans for at negativ påvirkning kan ytterligere vanskeliggjøre å nå målene etter vannforskriften.

Forurensingstema vannmiljø er satt samlet til «Noe negativ» konsekvens. Det må settes inn avbøtende tiltak for å bøte på dette, slik at det ikke hindrer mulighetene til å nå målene etter vannforskriften.

Oppsummering

Alle delområder har svært stor verdi for fisk og ferskvannsbiologi, og disse verdiene må ivaretas. En utbygging av Sarp 2 kraftverk gir en mulighet til økt kraftproduksjon samtidig som man kan få på plass rammer og vilkår som bedrer forholdene for laks og andre viktige fiskearter sammenliknet med dagens tilstand. Det må på plass utslippsreducerende tiltak i anleggsfasen, det må etableres tiltak for fisk i tilknytning til inntak, turbiner og utlippskanal, samt habitattiltak nedstrøms Sarpsfoss. Det må etableres en minstevannføring vinterstid i Ågårdselva som gir betydelig positiv effekt, samt habitattiltak som kompenserer for redusert middelvannføring over året samt negativ påvirkning nedstrøms Sarpsfoss. Det må settes klare krav i konsesjonsvilkårene for å ivareta dette, og det må være tett dialog med lokal fiskeekspertise og forvaltning for å finne gode løsninger.

Det er viktig at premissene i vannforskriften legges til grunn og at vannkvalitet hensyntas både i anleggs- og driftsfase slik at en utbygging ikke er til hinder for å nå målene i vannforskriften.